

Az EHE DI képzési terve 2016. szeptembertől

Tudományág: Hittudományok

Kutatási terület: A Biblia és hatástörténete napjainkig

Szakterületek: Rendszeres teológia (R), Újszövetségi teológia (Ú), Ószövetségi teológia (Ó), Történeti teológia (T), Gyakorlati teológia (G), Valláspedagógia (VP)

Képzési forma: Doktori (PhD) képzés

Képzési cél: A tudományos fokozat megszerzésére irányuló képzésben a hallgatók megismerik a kortárs tudományos teológiai eredményeket, módszertani ismereteket. Hazai és külföldi konferenciákon való részvételük során tagjaivá válnak a tudományos közélet választott területeinek.

Képzési idő: 8 félév (4 félév képzési és kutatási szakasz [KK], 4 félév kutatási és disszertációs szakasz [KD])

Tagozat: Nappali képzés

Finanszírozás: államilag támogatott vagy önköltséges képzés

Képzésbe való belépés követelményei: Legalább jó eredménnyel megszerzett MA fokozat a teológia vagy vallástudományon területén

Nyelvi követelmény a tanulmányok megkezdésekor: Egy modern (elsősorban német vagy angol) nyelvből legalább középfokú „C” állami nyelvvizsgálóval igazolt nyelvismeret.

A képzés befejeztével a hallgatók végbizonyítványt kapnak

Összegyűjtendő kreditek száma: 240

Kreditszerzés módja: Tanulmányi munka, tudományos kutató tevékenység, konferenciái előadások, oktatás az alábbi kreditszerzési táblázat és kreditszámítási javaslat alapján.

A tanulmányi idő (KK+KD) alatt megszerzendő kredit: 240

Félévenként megszerzendő: 30 kredit (az egyes félévek teljesítménye általában 10%-ban térhet el).

Kreditszerzési táblázat

Tudományos tevékenység	Megjegyzések	Félévek							
		KK				KD			
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kurzusok	4 féléven át kötelező. A félévenként kínált 3 kurzusból legalább 2 választásával.	R T Ú	VP VT Ó	R G Ú	VP Ó T	-	-	-	-
Részvétel oktatásban	Tanszékvezetői megbízással 2 választott félévben. Lehetőség szerint 1 félév kötelező tárgy, 1 félév gyakorlat saját témából, de az egyetem tanrendjének		x	x		-	-	-	-

	megfelelően legalább 2-2 óra félévenként.								
1. Konferenciai részvétel	Legalább 3 alkalom / 8 félév	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Tudományos fórum (egyetemi vendégelőadások, tanulmányi napi előadás, szakmai kollokviumok, stb.)	A PhD hallgatók tanulmányi napján a DI hallgatói előadási keretek között mutatják be aktuális kutatási eredményeiket. A tanulmányi napot a DI évente egy alkalommal, általában a tavaszi félév elején szervezi meg legalább az aktuális témavezetők meghívásával. A DI beiratkozott hallgatói számára a részvétel elvárt.	x	x	x	x	x	x	x	x
3. Publikáció	A KK szakasz végére 3, a szakterületnek megfelelő, de nem feltétlenül a disszertáció témakörével megegyező témájú tudományos publikáció elvárt. (A KD szakaszban a disszertáció témakörében írt újabb 3 tudományos közlemény elvárt [1. 8. pont]).	x	x	x	x				
4. Tanszéki munka	Tanszékvezetői kérésnek megfelelően.	x	x	x	x				
5. Szöveggondozás		x	x	x	x	x	x	x	x
6. Szakszöveg fordítása		x	x	x	x	x	x	x	x
7. Írásos beszámoló a kutatási eredményekről	A beszámolókat a szakterületi kurzusok és szaktanári konzultációk eredményeképpen a témavezetőnek és DI vezetőnek kell leadni az egyetemi vizsgaidőszak végéig.	x	x	x	x				
8. Disszertációrészlet vagy a disszertáció témájába vágó tanulmány	A 8. félévben leadott kész disszertációval a hallgató teljesíti a féléves creditszerzési előírást.					x	x	x	x

Kreditszámítási javaslat

2016. szeptembertől

Szeminárium	aktív részvétel	4 kredit
	szemináriumi dolgozat	+2
	idegen nyelven	+3
Oktatói munka	önálló tanegység, nappali	10
	önálló tanegység, levelező	6
	tanítási óránként EHE-n vagy más egyetemen, felkérés, megbízás alapján	2
	saját témából	+2
	idegen nyelven	+3
Tudományos előadás (konferencia)	előadás	1-4
	idegen nyelven	+2
Tudományos konferencia, (vendégelőadók EHE-n)	részvétel/nap (5 napnál hosszabb konf. max. 5 napként számítható be)	1
	saját témából	+1
	idegen nyelven	+1
	beszámoló a DI-ban	1
	konferencia szervezése	4-8
	dolgozat írása	+2
Tudományos fórum (tanulmányi nap)	részvétel	1
	panel	+1
	előadó	+2
	idegen nyelven	+2
Tanszéki munka	félévente	2-6
Tudományos publikáció	magyar nyelven, egyéb témából	6
	magyar nyelven, saját témából	+2
	idegen nyelven, egyéb témából	+2
	idegen nyelven, saját témából	+4
Ismeretterjesztő cikk	magyar nyelven	1
	idegen nyelven	+1
Recenzió	könyvenként	2
	tanulmányonként	1
	idegen nyelven	+1
Tudományos szöveg fordítása	5000n-enként	1-2
Tud. szöveg lektorálása, korrektúra	ívenként (40 000n)	1-2
Tud. szöveg szerkesztése	ívenként (40 000n)	2-3
Konzultáció	forrásonként	1-2
Beszámoló a disszertációról	szóban	1
	írásban/ 5000n	2
Disszertáció-részlet	50-100e n/félév	15-20
Tud. hivatkozás a szerzőre DI-n kívül	hivatkozásoként	3
Kész disszertáció		30

A komplex vizsga témakörei és irodalma

A komplex vizsga anyagát a témavezetők / tanszékvezetők az alábbi, tanszéki bontás szerinti szakirodalom alapján összeállított 2-3 témakörben adják meg. A témakörök megegyezhetnek az egyes szakirodalmi források témakörével. A témakörök közzététele a tavaszi félév kezdetéig megtörténik, erről a DI vezetője a szaktanárokkal való előzetes konzultáció alapján gondoskodik. A komplex vizsgára a tanulmányi rend szerint a tavaszi félév vizsgaidőszakában kerül sor.

1. Javasolt irodalom a komplex vizsgához: Újszövetség

Kortörténet, bevezetéstudomány

G. Theissen: A Jézus-mozgalom. Az értékek forradalmának társadalomtörténete Kálvin kiadó, Budapest, 2006

Kocsis Imre: Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába Szent István Társulat, Budapest, 2013

E. Ferguson: A kereszténység bölcsője Osiris kiadó, Budapest, 1999

R. Brown: Introduction to the New Testament Anchor Bible Reference Library, Doubleday, 1996

B. Metzger: Az Újszövetség szövege Harmat kiadó, Budapest, 2008

Hermeneutika, metodológia

S. Neill/T. Wright: The Interpretation of the New Testament 1861-1986 Oxford University Press, 1988

Kümmel: Das Neue Testament: Geschichte der Erforschung seiner Probleme Karl Alber, 1970

Baird: History of New Testament Research Augsburg Fortress Publishers, 1992

Bolyki János: Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái Kálvin kiadó, Budapest, 1998

Porter, Stanley E. (ed.): A Handbook to the Exegesis of the New Testament, Brill, 2002.

Kaiser, Walter C. Jr. & Silva, Moisés: Introduction to Biblical Hermeneutics – The Search for Meaning, 2nd ed., Zondervan, 2007.

Újszövetségi teológia

Cserhádi Sándor: Az Újszövetség teológiája Luther kiadó, Budapest, 2012

R. Bultmann. Az Újszövetség teológiája Osiris kiadó, Budapest, 1998

E. Schweizer: Teológiai bevezetés az Újszövetségbe Kálvin kiadó, Budapest, 2004

J. Gnillka: Az Újszövetség teológiája Szent István Társulat, Budapest, 2013

Dunn: The Theology of Paul the Apostle Eerdmans, 2006

Guthrie, Donald: New Testament Theology, IVP Academic, 1981.

2. Javasolt irodalom a komplex vizsgához: Ószövetség

I Izrael története, régészete

Kőszeghy Miklós, A föld alatti Izrael. Az Ószövetség világának anyagi kultúrája, L'Harmattan, Budapest 2014

II Ószövetségi teológia

Brueggemann, Walter, Theology of the Old Testament, Fortress Press, Minneapolis 2005 (= Az Ószövetség teológiája, Exit Kiadó, Kolosvár 2012)

Jeremias, Jörg, Theologie des Alten Testaments, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2015

Schreiner, József, Theologie des Alten Testaments, Echter, Würzburg 1995 (= Az Ószövetség teológiája, Szent István Társulat, Budapest 2004)

III Hermeneutika, metodika

De Hulster, Izaak J./Brent A. Strwan/Bonfiglio, R.P. (eds.), Iconographic Exegesis of the Hebrew Bible/Old Testament. An Introduction to Its Method and Practice, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2015

Hausmann, Jutta/ Móricz Nikolett/Szent-Iványi Ilona/Verebics Petra (szerk.), NEMek között, Luther Kiadó, Budapest 2016

Wischmeyer, Oda (Hg.), Lexikon der Bibelhermeneutik, Walter de Gruyter, Berlin 2009

Kustár Zoltán, A héber Ószövetség szövege : a masszoréta szöveghagyományozás és annak megjelenítése a Biblia Hebraicában, Kálvin Kiadó, Budapest 2010

Utzschneider, Helmut/Nitsche, Stefan Ark, Arbeitsbuch Literaturwissenschaftliche Bibelauslegung, Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh 2014

IV Vallástörténet, ókor

Kőszeghy Miklós, Cseréplevelek, Kréné 2, Új Mandatum, Budapest 2003

Általános

Carr, David, An Introduction to the Old Testament. Sacred Texts and Imperial Contexts of the Hebrew Bible, Blackwell Publishing Limited, 2010 (= Einführung in das Alte Testament. Biblische Texte – imperiale Kontexte. Kohlhammer, Stuttgart 2013)

Geertz, Jan Christian (Hg.), Grundinformation Altes Testament, UTB 27,45, Vandenhoeck, Göttingen 2006

Karasszon István, Az Ószövetség regénye, L'Harmattan, Budapest 2011

Van der Toorn, Skarel, Scribal Culture and the Making of the Hebrew Bible, Harvard University Press, Cambridge(Massachusetts)/London 2007

3. Javasolt irodalom a komplex vizsgához: Rendszeres teológia

Az evangélikus egyház hitvallási iratai

Teológiatörténet

Bultmann, R., Történelem és eszkatológia. Atlantisz, Bp., 1994

Löwith K.: Világtörténelem és üdvtörténet. Atlantisz, Bp., 1996

Lafont, G.: A katolikus egyház teológiatörténete, Atlantisz, 1998

Heinz Zahrnt: Az Isten-kérdés, Lux, Bp., 1997

Johann Baptist Metz: Szenvedéstörténet és megváltástörténet, L'Harmattan, Bp., 2005

Ökumenikus teológia

Cserhádi J. – Fábrián Á. (szerk.): A 2. Vatikáni Zsinat tanítása. Bp. 1986(3)

Prolegomena

Polkinghorne, John: Egyetlen világunk, Pozsony, 2008

Peacocke, Athur: Egy tudományos kor teológiája, Pozsony 2011

Wolfhart Pannenberg: Teológia és filozófia - A két tudomány viszonya és közös története. L'Harmattan, Budapest 2009.

Dogmatika

W. Pannenberg: Rendszeres teológia

P. Tillich: Rendszeres teológia
W. Härle: Dogmatik
Lindbeck, G.A.: A dogma természete, Bp. 1998
Berger, Peter L.: Erlösender Glaube? Fragen an das Christentum, de Gruyter, Berlin-NY, (2004), 2006

Etika

Härle, Wilfried: Ethik. de Gruyter, Berlin/New York 2011.
Körtner, Ulrich: Evangelische Sozialethik. Grundlagen und Themenfelder, Göttingen 1999; 3., verbesserte Auflage (UTB 2107), Göttingen 2012
Mühling, Markus: Systematische Theologie: Ethik. Eine christliche Theorie vorzuziehenden Handelns. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2012
Fazakas Sándor (szerk.): A protestáns etika kézikönyve, Bp., 2017
Kodácsy-Simon Eszter (szerk.): Értelmes szívvel, Bp., 2016

4. Javasolt irodalom a komplex vizsgáláshoz: Egyháztörténet

Források

Aurelius Augustinus: Vallomások. Ford. és a jegyzeteket írta Városi István. Budapest: Gondolat, 1982. (Etikai gondolkodók)
Martin Luther: Levelek. Szerk., a szövegeket vál. Csepregi Zoltán. Budapest: Luther Kiadó, 2013. (Luther válogatott művei 7.)
Székács József püspök visszaemlékezései. Szerk., sajtó alá rend., jegyzetekkel ell., a névmagyarozatokat kész. és a bevezető tanulmányt írta Kertész Botond. Budapest: Akadémiai, 2008 (Evangelikus gyűjteményi kiadványok 4.)

Módszertan

Christoph Marksches: Arbeitsbuch Kirchengeschichte. Tübingen: Mohr, 1995.
Kármán Gábor (Szerk.): Konfesszionalizáció: felekezeti és politikum a kora újkorban. Korall: társadalomtörténeti folyóirat 2014. 15. évf. 57. szám <http://epa.oszk.hu/00400/00414/00048/pdf/>
Carlo Ginzburg: A sajtó és a kukacok. Egy XVI. századi molnár világképe. Budapest: Európa, 2011.
Joachim Ott – Martin Treu (Hg.): Luthers Thesenanschlag – Faktum oder Fiktion. Leipzig: EVA, 2008. (Schriften der Stiftung Luthergedenkstätten in Sachsen-Anhalt 9.)
Vári András (szerk.): Misszionáriusok a csónakban. Antropológiai módszerek a társadalomtörténetben. Budapest: Akadémiai, 1988.

Külföldi minták

Berndt Hamm: The reformation of faith in the context of late medieval theology and piety. Edited by Robert J. Bast. Leiden; Boston: Brill, 2004 (Studies in the history of Christian thought 110.)
Thomas Kaufmann: Luthers "Judenschriften". Ein Beitrag zu ihrer historischen Kontextualisierung. Tübingen: Mohr Siebeck, 2011.
Volker Leppin: Antichrist und Jüngster Tag. Das Profil apokalyptischer Flugschriftenpublizistik im deutschen Luthertum 1548-1618. Gütersloh: GVH, 1999. (Quellen und Forschungen zur Reformationsgeschichte 69.)
Jean-Claude Schmitt: A zsidó Hermann megtérése: önéletírás, történelem és fikció. Ford. Novák Veronika. Budapest: L'Harmattan, 2013. (Mikrotörténelem 6.)
Robert W. Scribner: Religion and culture in Germany (1400-1800), Leiden: Brill, 2001. (Studies in medieval and reformation thought 81.)

Hazai minták

Erdélyi Gabriella: Szökött szerzetesek. Erőszak és fiatalok a késő középkorban. Budapest: Libri, 2011.

Horváth Sándor: Kádár gyermekei. Ifjúsági lázadás a hatvanas években. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2009.

Péter Katalin: Papok és nemesek. Magyar művelődéstörténeti tanulmányok a reformációval kezdődő másfél évszázadból. Budapest: Ráday Gyűjtemény, 1995 (A Ráday Gyűjtemény tanulmányai 8.)

Viskolcz Noémi: Reformációs könyvek. Tervek az evangélikus egyház megújítására. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár; Universitas, 2006 (Res libraria 1.)

5. Javasolt irodalom a komplex vizsgához: Gyakorlati teológia

Általános gyakorlati teológiai ismeretek

Cél: A klasszikus gyakorlati teológia alapvetések feldolgozása és átlátása.

Javasolt irodalom:

Christian Möller: Einführung in die Praktische Theologie. A. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2004

Georg Lämmlein-Stefan Stolp: Praktische Theologie der Gegenwart in Selbstdarstellungen. A. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2001

Richard R. Osmer: Practical Theology, William B. Eerdmans Publishing Company, 2008

Michael Meyer-Blanck: Arbeitsbuch praktische Theologie: Ein Begleitbuch zu Studium und Examen in 25 Einheiten. Kaiser, Gütersloh, 1999

Homiletika

Cél: Történeti jártasság és az időszerű homiletikai irányzatok ismerete

Javasolt irodalom:

Wilfried Engemann: Einführung in die Homiletik. A. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2002

David Schnasa Jacobson: Homiletical Theology. Preaching as Doing Theology. Wipf and Stock Publishers, 2015

Handbook of Contemporary Preaching. Broadman&Holman Publishers, 1992

Szabó Lajos (szerk.): Homiletika ökumenikus palettán. Luther Kiadó, Budapest, 2013

Poimenika

Cél: A lelkipásztori irodalom átfogó tanulmányozása

Javasolt irodalom:

Isidor Baumgartner: Pásztorálpszichológia. Semmelweis Egyetem, 2006

Németh Dávid: Pásztorálintropológia, L'Harmattan, KGRE, 2012

Michael Klessmann: Seelsorge. Neukirchener, 2010

Wilfried Engemann (Hrsg.): Handbuch der Seelsorge. Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig, 2009

5. Gyülekezetépítés

Gyülekezetépítés - közösségszervezés

Cél: A közösségépítés és a közösségszervezés teológiai megközelítése. A gyülekezetépítés gyakorlati teológiai irányelvei. Tájékozódás a kommunikációelméletek világában

Javasolt irodalom:

David J. Bosch: Paradigmaváltások a misszió teológiájában. Harmat – PMTI, 2005

Thomas H. Groome: Sharing Faith. Wipf and Stock Publishers, 1998

Em Griffin: Bevezetés a kommunikációelméletbe. Harmat, 2001

Christian Grethlein: Kommunikation des Evangeliums in der Mediengesellschaft. Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig 2003

Michael Herbst: Mission bringt Gemeinde in Form. Neukirchener Verlagsgesellschaft: Aussaat, 2015

Szabó Lajos: Élet a gyülekezetben. Luther Kiadó, Budapest, 2011

6. Javasolt irodalom a komplex vizsgálóhoz: Vallástudomány

Vallásosság, vallásközi párbeszéd

Huntington, Samuel P.: A civilizációk összecsapása és a világtrend átalakulása. Európa, Bp., 2008

Küng, Hans: Világvallások etikája (Projekt Weltethos), Egyházforum, Bp., 1994

Küng, Hans – Rinn-Maurer, Angela: Weltethos christlich verstanden. Herder, Freiburg, Bâle, Wien, 2005

Kránitz Mihály: Hidak a vallások felé. Kihívások egy új vallási kapcsolatrendszer előtt. SzIT 2014

Nagypál Szabolcs: Az ökumenikus és vallásközi párbeszéd útja. Hivatalos egyházi megnyilatkozások. L'Harmattan, Bp., 2009.

Nagypál Szabolcs: Párbeszéd-tükör. A vallásközi találkozások módszertana. L'Harmattan, Bp., 2013.

Ries, Julien (szerk.): A szent antropológiája. A homo religiosus eredete és problémái. Typotex, Bp., 2003.

Világvallások

Brockington, John L.: A szent fonál. A hinduizmus folytonossága és változatossága. General Press, Bp., 2006.

Gnilka, Joachim: Biblia és Korán. Ami összeköti és ami elválasztja őket. SzIT Bp., 2007.

Maróth Miklós: Iszlám és politikaelmélet. Akadémiai, 2013.

Nagel, Tilman: Angst vor Allah? Auseinandersetzungen mit dem Islam. Duncker & Humblot, Berlin, 2014

Obst, Helmut: Reinkarnation. Weltgeschichte einer Idee. C. H. Beck, München, 2009

Puskás Ildikó: Lélek a körforgásban. A hinduizmus születése. Balassi, Bp., 2000.

Skilton, Andrew: A buddhizmus rövid története. Corvina, Bp., 1997.

Volf, Miroslav: Allah. A Christian Response. Harper One, New York, 2011.

A fenti két félét szükség esetén négyre lehet bontani.

I. Vallásosság, vallásfilozófia

II. Vallásközi párbeszéd

III. Hinduizmus, buddhizmus

IV. Iszlám

7. Javasolt irodalom a komplex vizsgálóhoz: Valláspedagógia

Valláspedagógia alapok:

Astley, Jeff: The Philosophy of Christian Religious Education. Religious Education Press, Birmingham, 1994.

Bunge, Maria J.: The Child in Christian Thought. Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 2001.

Kaszó Gyula, Németh Dávid: Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény. KRE-HTK, Budapest, 2001.

Lombaerts H., Pollefeyt, D.: Hermeneutics and Religious Education. Leuven University Press, Leuven, 2004.

Miller, Randolph Crump: Theologies of Religious Education. Religious Education Press, Birmingham, Alabama, 1995.

Pazmiño, Robert W.: God our teacher: theological basics in Christian education. Baker Academic, Grand Rapids, cop. 2001.

Westerhoff, John H. - Edwards O.C.: A Faithful church: issues in the history of catechesis. Morehouse-Barlow, Wilton, cop. 1981

Egyházi iskola:

Francis, Leslie J. - Lankshear David W.: Christian Perspectives on Church Schools: a reader. Gracewing, Leominster, 1993.

Kelsey, David: To Understand God Truly: What's Theological About a Theological School. Westminster-John Knox Press, Louisville, cop. 1992.

Kuhmlehn, Martina - Klie, Thomas (Hrsg.): Protestantische Schulkulturen: Profilbildung an evangelischen Schulen. Kohlhammer, Stuttgart, 2011.

Hitoktatás módszertana:

Adam, Gottfried; Schweitzer Friedrich: Etikai nevelés az iskolában. (ford. Kaszó Gyula) KRE-HTK, Budapest, 2005.

Englert, Rudolf: Welche Religionspädagogik ist pluralitätsfähig? Strittige Punkte und weiterführende Perspektiven. Herder, Freiburg, 2012.

Heller, David: The Children`s God. The University of Chicago Press, Chicago, 1986.

Lämmermann, Godwin: Religionsunterricht mit Herz, Hand und Verstand: eine Methodenlehre für ganzheitlichen Unterricht. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 2007.

Lindner, Heike: Kompetenzorientierte Fachdidaktik Religion: Praxishandbuch für Studium und Referendariat. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2012.

Müller, Peter: Schlüssel zur Bibel: eine Einführung in die Bibeldidaktik. Calwer Verlag, Stuttgart :, cop. 2009.